

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/152666,Projekcja-filmu-Wycieczka-Stowarzyszenia-Weteranow-Armii-Polskiej-w-Ameryce-do-O.html>
23.04.2024, 12:36

Projekcja filmu „Wycieczka Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce do Ojczyzny” w Nowym Jorku - 17 października 2021

W niedzielę, 17 października 2021, w Polskim Domu Narodowym w Nowym Jorku odbył się uroczysty pokaz zrekonstruowanego filmu „Wycieczka Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce do Ojczyzny” z 1927 r. Wydarzenie, w którym wzięła udział dyrektor

Archiwum IPN Marzena Kruk, zorganizowano w związku z obchodami 100-lecia Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce.

Uroczystości rozpoczęła msza w kościele św. Kazimierza w Newark, New Jersey, odprawiona pod przewodnictwem ks. dr. Andrzeja Ostaszewskiego, z udziałem gościa specjalnego – kardynała Gerharda Mullera.

Zorganizowany przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej i Instytut Pamięci Narodowej pokaz filmu uświetnili swą obecnością: Anna Wańczyk, wicekonsul RP w Nowym Jorku, oraz szefowie instytucji polonijnych – Iwona Korga, prezes Instytutu Józefa Piłsudskiego; Timothy L. Kuzma, prezes Polish Falcons of America; Tomasz Antoniak, p.o. komendanta SWAP i Marek Chrościelewski, prezes Polskiego Domu Narodowego w Nowym Jorku. Projekcji towarzyszył akompaniament Nicholasa Alexandra Kaponyasa, nowojorskiego pianisty z kurpiowskimi korzeniami, laureata wielu konkursów pianistycznych.

Wydarzenie połączone było z promocją opracowanego przez AIPN wydawnictwa, zawierającego [płyte z prezentowanym filmem wraz z obszernym opisem wycieczki Stowarzyszenia Weteranów do Polski w 1927 r.](#)

Film „Wycieczka Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce do Ojczyzny” jest zapisem odwiedzin Ojczyzny przez kombatantów, ochotników amerykańskiej Polonii do tzw. Błękitnej Armii gen. Józefa Hallera, sformowanej we Francji w 1917 r. Utrwalono na nim unikatowe obrazy miast Polski, m.in. Gdyni, Poznania, Krakowa, Lwowa, Wilna, Łodzi i Warszawy, zarejestrowane 9 lat po odzyskaniu niepodległości. Anonimowy operator uwiecznił m.in.: generałów Józefa Hallera i Mariusza Zaruskiego, działaczy Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce, m.in. dr. Teofila Starzyńskiego i Agnieszkę Wisłę, a także pokazy zręcznościowe żołnierzy 15. Pułku Ułanów i 7. Pułku Strzelców Konnych na Polach Grunwaldzkich w Poznaniu oraz paradę 13. Dywizji Piechoty w Równem na Wołyniu.

Oryginalna kopia filmu została sprowadzona do Polski w ramach umowy podpisanej pomiędzy SWAP i Archiwum IPN. Konserwację filmu przeprowadzono w pracowniach Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego przy współpracy pracowników IPN. Jest to bezcenny unikat historyczny, gdyż okres II wojny światowej przetrwało mniej niż 10% przedwojennych produkcji.

Ten bezcenny dokument, po uroczystej repremierze w Warszawie w grudniu 2018 r., prezentowany był na pokazach w Gdańsku, Katowicach, Łodzi, Poznaniu i Wilnie.

Archiwum IPN przygotowało także [wystawę poświęconą wycieczce weteranów i filmowi.](#)